

Légy vig, olvasó!

A Krúdy Gyula-émlékalapítvány ismét pályázatot hirdet a magyar konyha- és pinceművészet, valamint a hozzá tartozó társasélet értékeit bemutató irodalmi művekre – így a sajtóközlemény. K. Gy. ezek szerint a gourmandok védőszentje volna, aransárgán párolgó húslevesek és gőzölgő velős csontok ihletett feltalálója.

Mások a nosztalgikus hangulatok megidézőjének tartják. „Mintha ódon, drága poharak csendülését hallanám, mintha vagyont érő selyemcsipkék, ábrándok aranyos pókhálósálai ragyognának szemembe halvány, áttetsző aranykőben...” – ahogy Kosztolányi írja róla.

Vannak azonban, akik éppen ezt a biedermeier cizelláltságot nem kedvelik, és nem kérnek sem az „etetős”, sem az „epekedő” írásokból.

Krúdy kétségtelenül az érzékek nagymestere, ahogy ő megír egy vadás nyúlgerincet tejfeles mártásban (kéretik a csontocskákat egyenként leszopogatni!), az kész orgia. Ugyanily inyenc kedvvel gusztálja a pelyhes női tarkókat, és az erotikusan magukat kellető szalagcsokros cipellőket, de hogy tárgyához finom romantikával közelítene, az alighanem a konyhafőnök trükkje csupán. Amiképpen egy holdas estve elzarándokolnánk az *Aranykéz utcába*, s azt látnánk, hogy az biz egy szűk sikátor; s a *numeró 7-ben*, ahol oly szép történetek estek volt meg, most valamely bank terpeszkedik, úgy kell észrevennünk, hogy a ravaszdi író szándéka szerint az illatok és sóhajok csakis díszletként szolgálnak.

Mintha róla jegyezte volna meg Esterházy Péter, amit Mátyás Ivánról, hogy kis keze valójában egy tigris mancsa.

Aki nem hiszi, járjon utána: bizonyoság rá az a 900 oldalas válogatás, amely Krúdy kétezernél több novellájából nyolcvankét írást tartalmaz. A történetek túlnyomó többsége a szerelem előtt, közben és után zajlik; a szerelemtől, vagyis a hazugságról szól: csábításról és megcsalásról, elhagyatottságról és egymásra találásról. A felfokozott érzelmeket az író józansága ellenpontozza, a szereplők kimódolt gondolkodás- és beszédmódjával, s a lebegőn kifinomult stílussal szemben az ironia áll.

Szindbád elcsábít egy vidéki fogadóslányt, majd egyre inkább elhanyagolja. Amikor hírt veszi, hogy a lány öngyilkosságra készül, semmit sem tesz, hogy megakadályozza. Aztán meghalt a „szegény kismadár” és „Szindbád nagyon sokáig nem tudott aludni!” Ennyi egy történet. Kegyetlen? Inkább pontos. Az idősödő hajós már a fiával járja a vidéket, amikor is kötelességszerűen

meg kívánja szöktetni a püspök unokahúgát. A nagy hévvel elindított akció azonban mulatságos fordulatot vesz: a kisaszszony kioktatja lovagját, hogy miként kellene élnie, mire az megfutamodik a kaland elől (*Szindbád titka; Útközben*). Az *Őszi versenyek* elcsapott, lerongyolódott zsekéjét egy unatkozó szépasszony szedi fel a parkban. A széplelkű úrnő hosszasan meséli az éhségtől kopogó szemű Bennek házassága és szeretői történetét, a vég nélküli szenvedést hallgatva a szerencsétlen férfiú „egy tányér káposztáért eladta volna e percben az úrnő lelkét, ráadásul a magáét is”. Sok ilyen abszurdba hajló példát lelhetünk az állítólagosan finomkodó művekben.

És azok az elbűvölően blőd mondatok, amelyekből még egy harcedzett posztmodern író is a sárga irigység környékezheti! Néhány gyöngyszem: – Édes szívem – felelt méltóságtelesen Galambos Mária. – Te egy vén perdita vagy. (*Budai este*); ... vagy eleven névjegyet dugott a lovag a kézbe, amelyet úgy fogott a női kéz, mint valami álombeli ostoronyelet, amellyel majd a szenvedély táltosait hajtja a nők bakjáról. (*Zöld ász*); Nagyon szeretett leveleket írni önmagához, amelyekben kedves Péternek szólította magát, holott Mihálynak hívták. (*Szerafin*).

Ezeket a szinte cselekménytelen elbeszéléseket, anekdotákat, életképeket a nyelvi erő tartja mozgásban, s talán még valami, a természet mitológikus hatalma. Krúdynál ugyanis jóformán mindig hull a hó. (Kosztolányinál és később Ottliknál van még ilyen hangsúlyos szerepe a hóesésnek.) Nem ismer más évszakot, az ősz kivételével, úgy látszik ez a legmegfelelőbb idő a szerelemhez, no meg a disznótorhoz.

Végezetül hadd álljon itt, miképpen ajánlja az író figyelmünkbe *Pesti nőrabló* című munkáját: „Hallgassátok meg, hogy milyen fucsaságok voltak valamikor ebben a városban, és nyugodjatok meg, hogy apáitok is szenvedtek szerelmi kintól, búbanattól és asszonyok tréfáitól. Nem kell olyan tragikusan venni az életet, mintha velünk történe ez legelőszőr...”

Légy vig, olvasó!

(...) Tréfa és játék az egész élet. Kezdetben elveszítette a pártit, aki összeráncolt szemöldökkel, mélyen elgondolkozva és még mélyebben érezve néz bele a téli alkonyatba. Igyekeztek nyertesek lenni.”

Magyar Judit Katalin

(Krúdy Gyula Válogatott novellái. Szépirodalmi. Magyar Remekírók. Kb. 905 oldal, kötve kb. 120 Ft.)